

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังและความ เป็นมาของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวกเพื่อความอยู่รอดที่จะดำรงชีวิตในสังคม โดยอาศัยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค อันเป็นความปรารถนาขั้นมูลฐานของสังคมและความเป็นอยู่ที่มีความสุขปลอดภัย แต่ในเมื่อสังคมไม่สามารถจัดสิ่งเหล่านี้ได้เพียงพอและทั่วถึง ก็จะทำให้เกิดปัญหาของสังคมขึ้นมา ปัญหาดังกล่าวนี้นี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกัน ดังที่ สุนันต์ จิตพิทักษ์

(2522 : บทค่านำ) กล่าวว่า "ปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่ครอบคลุมปรากฏการณ์ของสังคมไว้ทุกแง่ทุกมุมอย่างกว้างขวาง สิ่งใดที่อุบัติขึ้นในสังคมแล้วก่อให้เกิดผลเสียหายความยุ่งยากลำบากใจให้กับผู้คนในสังคมย่อมนับได้ว่าเป็นปัญหาสังคมทั้งสิ้น"

ปัญหาสังคมนั้นเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ แต่ละสาเหตุนั้นย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน การที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาสังคมจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่มาเกี่ยวข้อง วัฒนพร วัฒนชัยศิลป์ (2529 : 5) ได้แปลข้อความของ Paul B. Horton and Gerald R. Leslie ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุการเกิดปัญหาสังคมว่าเนื่องมาจาก

1. การเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรกรรมไปสู่ระบบอุตสาหกรรม
2. การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของประชากร
3. ระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักปล่อยเสรี
4. การเปลี่ยนแปลงทางระบบการเมือง
5. ระบบการศึกษาซึ่งรัฐไม่เข้ามาจัดการ
6. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยมและความเชื่อ

ในการพิจารณาถึงสาเหตุอันเป็นที่มาของปัญหาสังคมนั้น ต้องตรวจสอบหาสาเหตุหลาย ๆ ด้าน เพราะอาจมีหลายอย่างเกี่ยวโยงกันจนทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นได้ อานนท์ อภาภิรม (2517 : 5) ได้อธิบายถึงสาเหตุของปัญหาไว้ 3 ประเด็น ดังนี้คือ "การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ความไม่เป็นระเบียบในสังคม (Social Disorganization) และบุคลิกภาพ (Personality)

จะเห็นว่า เหตุผลข้างต้นเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมโดยทั่วไปของโลก สำหรับประเทศไทยนั้นได้พัฒนาสังคมจากลักษณะความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มาเป็นสังคมที่มีความที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งปัญหาแต่ละปัญหาล้วนเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขทั้งที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะสังคมชนบทไทยซึ่งเป็นสังคมส่วนใหญ่ของประเทศ อานนท์ อภาภิรม (2521 : 95) ได้กล่าวถึงสังคมชนบทไว้ว่า สังคมชนบท (Rural Society) หมายความว่า กลุ่มคนที่อยู่อาศัยอยู่ในอาณาเขตเดียวกัน มีความรู้สึกว่าเป็นพวกเรา (We-ness) ตลอดจนมีผลประโยชน์หรือความสนใจและบริการทางสังคมร่วมกัน ชาวชนบทจึงมีความรู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดี เนื่องจากรับประโยชน์ใช้สอยในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม และมีประโยชน์บางประการร่วมกัน ตลอดจนได้รับผลดีหรือผลเสียจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในท้องถิ่นของตนร่วมกัน ฯลฯ เราจะพบได้จากชีวิตในสังคมชนบท อย่งไรก็ดีในปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมากพร้อมกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้การศึกษาปัญหาสังคมชนบทในแง่มุมต่าง ๆ มีความน่าสนใจมากขึ้น เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านการเมือง เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในทุกภาคของประเทศไทย จึงถือเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกคนจะต้องให้ความสนใจและช่วยกันแก้ไข

สำหรับภาคใต้ที่มีสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบท ซึ่งเดิมนั้นเป็นดินแดนที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนมีความเจริญรุ่งเรืองในด้าน

ต่าง ๆ มากมาย และ ดินแดนแถบนี้ก็เป็นแหล่งที่บริบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอุดมด้วยแหล่งน้ำและพืชพันธุ์ธัญญาหารสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสม จึงเป็นแหล่งที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นในด้านความเป็นอยู่จึงทำให้มองคล้ายกับว่าภาคนี้ไม่มีปัญหา แต่จริง ๆ แล้วปัญหาที่เกิดขึ้นนับว่ามีความรุนแรง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเรื่องผลประโยชน์ ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาในเรื่องศาสนา เป็นต้น ดังที่ รุ่งฟ้า (นามแฝง, 2528 : 49) ได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาของทางภาคใต้ไว้ว่า "โครงสร้างทางเศรษฐกิจ โครงสร้างทางการเมือง โครงสร้างทางสังคม ตกอยู่ในอำนาจมืด ซึ่งครอบงำภาคใต้มาเป็นเวลานาน ประชาชนถูกบีบบังคับและถูกกดขี่ โดยไม่มีพลังอำนาจต่อรองใด ๆ ทำให้เกิดการต่อสู้ของประชาชนในนามของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ ผลพวงอันเกิดจากอิทธิพลอำนาจมืด"

ลักษณะนิสัยของคนไทยภาคใต้นั้นมีพื้นฐานของความรักชาติ รักพวกพ้อง และ ในขณะเดียวกันก็มีความกล้า ความเด็ดขาดรอรับอยู่ แต่จะไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใดแม้แต่อำนาจรัฐที่เข้าไปในรูปของข้าราชการ จึงไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควร ทำให้เกิดความขัดแย้ง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น

จากสาเหตุและลักษณะเหล่านี้ จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมชนบทภาคใต้ ที่ยังไม่รวมถึงปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนแถบบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเกิดจากปัญหาความขัดแย้งในเรื่องศาสนา และรวมไปถึงปัญหาจากขบวนการโจรก่อการร้าย (ชก.) โจรเงินคอมมิวนิสต์มลายา (จคม.) ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) และปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคมและปัญหาทางด้านการเมือง ปัญหาสังคมชนบทภาคใต้จากอดีตถึงปัจจุบัน มีปัญหาปรากฏอยู่มากมายซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป ดังจะเห็นได้จากงานศึกษาวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว เช่น ความร่วมมือระหว่างไทยและมาเลเซียในการ

ปราบปรามกองกำลังที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยและมาเลเซีย (มานพ จิตต์ภูษา และคณะ), ปัญหาของชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ (นันทวรรณ กุสุว่าง), ท้องถิ่นนิยมกับปัญหาการรวมชาติสมัยรัชกาลที่ 5 และผลกระทบต่อนโยบายการเมือง การปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณีของภาคใต้ (สงบ สงเมือง) เป็นต้น

ปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ นอกจากศึกษาได้จากเอกสารและรายงาน การวิจัยแล้วยังสามารถศึกษาได้จากข้อมูลอีกหลายประเภท และข้อมูลประเภท หนึ่งที่จะช่วยให้ศึกษาปัญหาสังคมให้เข้าใจดีขึ้นกว่าเดิมก็คือ "วรรณกรรม" เพราะวรรณกรรมมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมอย่างแยกไม่ออก ดังที่ สัมพร มั่นตะสูตร (2524 : 11) ได้กล่าวว่า

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ จึงมีความสัมพันธ์กับสังคมและ สิ่งแวดล้อมทั้งปวง ที่ผู้สร้างวรรณกรรมเกี่ยวพันอยู่ เพราะสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อ ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งนำมาแสดงออกบ้างบางส่วนในวรรณกรรม จึงกล่าว ได้ว่า วรรณกรรมทุกเรื่องเป็นงานที่อยู่ใต้อิทธิพลของเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ของสังคมทั้งรูปแบบเนื้อหาของวรรณกรรมย่อมผูกพันอยู่กับสังคมเป็นปัจจัยเอื้อต่อกัน และกัน

จำเริญ แสงดวงแข (2520 : 1) เสนอว่า "วรรณกรรมหรือวรรณคดี สัมพันธ์กับสังคมอย่างลึกซึ้ง สังคมเป็นแหล่งให้กำเนิดวรรณกรรมและวรรณกรรมเป็น สิ่งที่ทำหน้าที่สะท้อนภาพของสังคม ผู้สร้างวรรณกรรมอยู่ในสังคมใดก็จะนำสภาพ ของสังคมนั้นบันทึกไว้ในวรรณกรรม จะโดยทางตรงหรือทางอ้อม จะโดยสำนักหรือ ไร่สำนักก็ตาม"

จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมสัมพันธ์กับสังคม เพราะสังคมเป็นแหล่งข้อมูล ที่ผู้ผลิตวรรณกรรมในฐานะสมาชิกของสังคมได้บันทึกและนำเสนอความเป็นจริงที่ เป็นปัญหาต่อสาธารณชนในลักษณะการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้นนักเขียนซึ่งเป็นผู้ผลิตวรรณกรรมจึงควรมีความรับผิดชอบ และให้ความสำคัญต่อสังคม

ปัญญา สังฆพันธานนท์ (2528 : คำนำ) กล่าวถึงวรรณกรรมว่า
 ถนนวรรณกรรมแทบทุกสายต่างทอดสู่ชนบท จึงไม่แปลกเลยที่เรื่องราวและปัญหา
 ต่าง ๆ ของผู้คนที่นั่นได้กลายมาเป็นเนื้อหาที่สำคัญยิ่งในวรรณกรรมร่วมสมัยของ
 ไทย นักเขียนและกวีหลายต่อหลายคนได้ประกอบภารกิจอันยิ่งใหญ่และน่าชมเชยยิ่ง
 ตรงที่ได้เข้าร่วมแถวขบวนของคนทุกหมู่ ทำหน้าที่เป็นผู้บอกเล่าและสะท้อนถ่ายทอด
 เป็นไปในสังคมชนบทออกมาให้ผู้อ่านได้รับรู้ และมองเห็นสภาพการดำรงอยู่ของ
 ผู้คนที่นั่นได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีผลในการปลุกเร้าจิตสำนึกด้านมนุษยธรรมให้
 เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งพวกเขาได้ทำหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นและจริงจังในการ
 ถ่ายทอดและร้องอุทธรณ์แทนผู้คนเรือกลื่นในชนบทห่างไกล

นอกจากนักเขียนจะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ยังจะต้องเสนอ
 ผลงานเพื่อช่วยพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมด้วย ดังนั้นการศึกษาปัญหาสังคมชนบท
 ภาคใต้ก็สามารถศึกษาจากวรรณกรรมได้เช่นกัน และวรรณกรรมที่เสนอปัญหาสังคม
 ชนบทภาคใต้นั้นมีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งนวนิยาย บทความ เรื่องสั้นและบทร้อยกรอง
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมประเภทบทร้อยกรอง ปัจจุบันได้รับความนิยมจาก
 ผู้อ่านอย่างแพร่หลาย และมีผู้ผลิตวรรณกรรมประเภทนี้อย่างกว้างขวาง
 กระแสร์ มาลาษาภรณ์ และชอุดา จิตพิทักษ์ (2528 : 130) ได้กล่าวถึงลักษณะ
 ของบทร้อยกรองปัจจุบันว่า "เนื้อหาก้าวเข้าสู่ความเป็นจริงของชีวิตมากขึ้น มีบท
 บรรยายความรู้สึก การเมือง พฤติกรรมของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เสนอปัญหาของ
 สังคมที่จะต้องช่วยกันแก้ไข และมีการเสนอการแก้ปัญหาไว้ตามสมควร"

บทร้อยกรองที่เสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้นั้นเสนอปัญหาหลายปัญหา
 และกวีที่เสนอก็มักเป็นผู้ที่คลุกคลีอยู่กับปัญหาเหล่านั้น บทกวีหลายบทจึงสะท้อนปัญหา
 ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านการเมือง
 ของภาคใต้อย่างแจ่มแจ้ง บทร้อยกรองดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราได้
 ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสร้างสรรค์
 สังคมให้ดีขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ จะจำกัดขอบเขตศึกษาเฉพาะบทร้อยกรองที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2533 ทั้งนี้เพราะลักษณะงานวรรณกรรมเกิดจากสภาพการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องดังเหตุผลของ สมพร มั่นตะรัฐ (2525 : 230) ที่ว่า "หลังเหตุการณ์เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ในสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี...มีการโจมตีนักศึกษาหัวก้าวหน้าอย่างหนัก มีการปิดหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ซึ่งสร้างความยุ่งยากใจให้นักเขียนเป็นอย่างมาก นักศึกษาระดับผู้นำต้องหนีภัยการเมืองออกไปเข้าป่า บางกลุ่มถูกจับกุมเข้าคุกโดยการสืบสวนอย่างยืดยาว" ประกาศ ปรัชญา (2530 : จากสำนักพิมพ์) ได้เสนอแสดงความคิดเห็นว่า วรรณกรรมในสมัยนี้ตกอยู่ในภาวะเกือบจะเสร้างามองอยู่ระยะหนึ่ง แต่ตั้งแต่วันที่รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เริ่มผ่อนปรนในปี พ.ศ. 2521 วรรณกรรมก็เริ่มคลี่คลายขึ้นอีก พร้อม ๆ กับมาเติบโตขึ้นใหม่ของขบวนการนักศึกษาในนามองค์กรนักศึกษา 18 สถาบัน บทกวีโดยเฉพาะกลอน ได้ถูกนำมาเป็นอาวุธทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงนี้เองที่เกิดกวีใหม่ ๆ ขึ้นหลายคน แต่ก็ทำงานไปในแนวเดียวกันคือ ในเชิงกร้าว รุนแรง เช่น คมทวน คันธนู, พนม นันทพฤษณ์, สวรรุญ รอดเพชร, คมสัน พงษ์สุธรรม, ญิบ พันจันทร์ ฯลฯ ปรัชญาการณีสืบเนื่องก็คือ การเกิดกลุ่มวรรณกรรมตามท้องถิ่นต่าง ๆ มีกวีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และผลิตงานอย่างสม่ำเสมอ แต่งานส่วนใหญ่ก็อยู่ในโครงสร้างสำเร็จรูป มีเนื้อหาไปในทำนองเดียวกันคือ การตีแผ่ถึงความชั่วร้ายของชนชั้นนำ และเปิดเผยถึงความทุกข์ยากของผู้ยากไร้ในสังคม

ปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ได้สะท้อนออกมาในรูปของบทร้อยกรองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และเห็นว่า เรื่องนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมในการที่จะพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาส่วนหนึ่ง และเพื่อเป็นการขยายการศึกษาในวงวรรณกรรมให้กว้างขวางขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้ามี 2 ประเภท คือ เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอบทหรือโครงเรื่องปัจจุบัน และเอกสารเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปและปัญหาของภาคใต้ซึ่งมีดังนี้

เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอบทหรือโครงเรื่องปัจจุบัน

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2519 : 169 - 170) ได้ศึกษาร้อยกรองปัจจุบัน พบว่า ตั้งแต่รัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา ได้เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงในด้านความคิดและรูปของวรรณกรรม กล่าวคือ เนื้อเรื่องของร้อยกรองกว้างขวางออกมามีทั้งบทพรรณนา บทบรรยายความรู้สึกต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับการเมือง เรื่องเกี่ยวกับสังคมสภาพปัจจุบัน พฤติกรรมของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมแท้จริงของมนุษย์มากกว่าเรื่องไกลตัวหรือในอุดมคติ การใช้ถ้อยคำและความคิดมีลักษณะกว้างแถมถึงขั้นก้าวร้าวก็มี เป็นต้น

จารี กาลดิษฐ์ ทิพย์รัตน์ (2532 : 156 - 306) ศึกษาปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ปรากฏแยกศึกษาได้ 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านการเมือง นอกจากนี้ได้ศึกษาสภาพปัญหาด้านชนบทภาคใต้ในด้านสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และความเป็นอยู่ ตลอดจนกลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทย

นลินี วิฑูรย์สานต์ (2519 : 1 - 5) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมแนวประชาชนยุคปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ความคิด รูปแบบของนักเขียนที่เสนองานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับชนบท เช่น ประเสริฐ จันดำ, สุรชัย จันทิมาธร, สถาพร ศรีสังข์ และวัฒน์ วรรลยางกูร เป็นต้น และ

กล่าวถึงวรรณกรรมที่มีลักษณะเนื้อหาเพื่อชีวิตว่า ควรต้องสะท้อนชีวิตจริงของประชาชนและปลูกเว้าประชาชนให้ลุกขึ้นต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีกว่า และที่สำคัญจะต้องสะท้อนที่มีความหมายในการผลักดันสังคมไปข้างหน้า จะต้องเป็นการสะท้อนที่ชี้ทางออกที่ถูกต้องให้แก่การขยายตัวของความขัดแย้ง ไม่ว่าจะ เป็นไปในด้านเปิดโปง ด้านแสดงความมีดมนของสังคม หรือเป็นในด้านวิพากษ์วิจารณ์ ด้านแสดงความสว่างไสวของสังคม

เบญจมาศ พลอินทร์ (2526 : 87 - 98) ศึกษากลวิธีเสนอความคิดของกวี โดยกล่าวว่า ความคิดของกวีมีจินตนาการอันกว้างไกล หรือเป็นไปในรูปของบุคลาธิษฐานหรือสัญลักษณ์ แม้ถ้อยคำที่กวีใช้ก็เป็นภาษาของกวีเช่นเดียวกัน อาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ถึงกลวิธีที่กวีเสนอ ก็คือ ความคิดที่แปลกใหม่ การสร้างบุคลาธิษฐาน การใช้สุภาษิตเปรียบเทียบ การใช้อุปมาอุปไมย การใช้สัญลักษณ์และการสร้างภาพพจน์ จึงสรุปได้ว่า กลวิธีที่กวีนำเสนอความคิดย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ไพลิน รุ่งรัตน์ (2530 : 123 - 144) แบ่งร้อยกรองปัจจุบันตามแนวการเขียนประเภทต่าง ๆ ไว้หลายประเภทที่น่าสนใจคือ ร้อยกรองประเภทมุ่งความคิดพิศสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสะท้อนภาพหรือเสนอความคิดในการปรับปรุงสังคม มีลักษณะของการสะท้อนหรือนำเสนออย่างมีเป้าหมายชัดเจน ปรากฏอย่างเรียบง่าย หากมีอารมณ์ก็จะปรากฏ เพื่อนำไปสู่แนวความคิดหลัก ไม่ซับซ้อนและสามารถเข้าใจได้ทันที และตอนท้ายกล่าวถึงงานของศิวกานท์ ปทุมสูติว่ามีลักษณะสะท้อนสภาพสังคม โดยการให้ภาพเปรียบเทียบสะท้อนภาพในสังคมที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา และเสนอความคิดอย่างตรงไปตรงมา ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือร้อยกรองประเภทลูกทุ่ง เรียบง่ายแต่ประทับใจ

วันฤทัย สัจจพันธ์ (2532 : 95 - 112) กล่าวถึงกลวิธีนำเสนอร้อยกรองปัจจุบันว่า มีกลวิธีแปลก ๆ หลายอย่าง ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์ การใช้ภาพพจน์ การตั้งคำถาม ใช้การเล่าเรื่องปนบทสนทนาหรือเป็นบทสนทนาด้วน ๆ

และใช้ภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงด้านเนื้อหาและแนวคิดของร้อยกรองประเภทแนวคิดแบบก้าวหน้า หรือแนวคิดเพื่อสังคมหรือร้อยกรองเพื่อชีวิตที่वीใช้ร้อยกรองเป็นพาหะความคิดเพื่อมวลชนเพื่อสังคม

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 51 - 56) ได้ศึกษาการใช้ภาษาให้เกิดภาพพจน์ว่ามีกลวิธีหลายวิธี คือ อุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ สาธกหรือเท้าความ สัญลักษณ์ อธิพจน์หรือการกล่าวเกินจริง บุคลาธิษฐาน และการกล่าวประชด เป็นต้น

ส่วนนี้ มกราพันธ์ (2525 : 162 - 169) ได้กล่าวถึงร้อยกรองสมัยใหม่ว่า ลดความสำคัญของอรรถรสทางภาษาลง แต่ต้องการจะให้เด่นในทางความหมายของเนื้อหา และพบว่าอาจจำแนกความหมายของร้อยกรองสมัยใหม่ได้ดังนี้ คือ แสดงความหมายตรงไปตรงมา ใช้สัญลักษณ์และเน้นความคิดสังคมนิยม

เอกสารเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปและปัญหาของภาคใต้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการศึกษาองค์ประกอบของปัญหาที่มีผลต่อสวัสดิภาพของครูในสามจังหวัดภาคใต้ (2523) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของครูในสามจังหวัดภาคใต้ที่ถูกทำร้าย โดยชจก.สรุปได้ว่า ปัญหาที่ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกคุกคามโดยขบวนการโจรก่อการร้ายนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากวิธีการ และปฏิกิริยาของกลุ่มโจรเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลให้เกิดความเกรงกลัว เพื่อทำลายขวัญของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ฝ่ายตน ด้วยการข่มขู่ให้เกิดความวุ่นวายและเป็นการตอบโต้หรือแก้แค้น การปราบปรามของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ทั้งนี้หวังระดมทุนจากทั้งท้องถิ่นและต่างประเทศ เพื่อที่จะนำมาสนับสนุนกิจการของตน

สาเหตุอันเป็นความขัดแย้ง บกพร่องในทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ระบบราชการ และความประพฤตินั้นไม่เหมาะสมของข้าราชการ ความเคลื่อนไหวของกลุ่มปัญญาชนมุสลิม และปัญหาเฉพาะของกลุ่มได้เป็นส่วนเกื้อกูลให้เกิดกลุ่มโจรก่อการร้าย ส่งเสริมหรือเกื้อหนุนให้กลุ่มโจรได้ข้ออ้างและเงื่อนไขต่าง ๆ ทำให้เกิดความระแวงกันระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันทางด้านศาสนา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทำให้กลุ่มโจรใช้ชุมชนชาวมุสลิมเป็นฐานที่หลบซ่อนและสร้างสมกำลังก่อการร้ายต่อไป ซึ่งมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของครูในท้องถิ่นนั้นโดยตรง ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ต้องทำสังคมที่ครูดำรงชีพอยู่นั้นให้มีความมั่นคงปลอดภัยเสียก่อน

ฉวีวรรณ วรณประเสริฐ และคณะ (2524) ศึกษาประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม โดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเชื่อและค่านิยมของศาสนาที่มีอิทธิพลต่อชาวไทยพุทธ ความเชื่อและค่านิยมของศาสนาที่มีอิทธิพลต่อชาวไทยมุสลิม ประเพณีของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สงบ ส่งเมือง (2525) ศึกษาเรื่องท้องถิ่นนิยมกับปัญหาการรวมชาติสมัยรัชกาลที่ 5 และผลกระทบที่มีต่อปัญหาการเมืองการปกครองปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้ พบว่า ก่อนรวมชาติสมัยรัชกาลที่ 5 ดินแดนภาคใต้ยังแตกแยกเป็นบ้านเล็กบ้านน้อยมากมาย เป็นจำนวนถึง 22 เมือง เจ้าเมืองมีอำนาจสิทธิขาดทางการเมืองการปกครอง ประชาชนแยกกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ตามมูลนายที่ตนสังกัด จึงมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลกลางน้อยมาก แต่ผูกพันอยู่กับครอบครัวและชุมชนบ้านเกิดของตนจึงมีลักษณะท้องถิ่นนิยมสูงมาก

สถิตย์ แสงศรี (2513) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทศึกษาเฉพาะชาวไทยอิสลาม วิเคราะห์มูลเหตุอันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปกครองชาวไทยอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมือง

เศรษฐกิจ และสังคม พิจารณาทางด้านประชากรในแง่ของความเป็นมา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ความพยายามของรัฐบาลในการจัดการปกครอง ศึกษา ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการหรือนโยบายการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533
2. เพื่อศึกษาปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533

ความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบถึงกลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบทร้อยกรองซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533
2. ผลจากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบถึงปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบทร้อยกรองซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533
3. เป็นการขยายขอบเขตของการศึกษาวรรณกรรมไทยให้กว้างขวางขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตทางด้านข้อมูล
บทร้อยกรองที่นำมาศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยนี้ ได้คัดเลือกเฉพาะบทร้อยกรองที่เสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ ซึ่งได้รับการพิมพ์ในระหว่าง

พ.ศ. 2521 - 2533 จำนวน 169 เรื่อง จากหนังสือรวมบทร้อยกรอง นิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หนังสือรวมบทร้อยกรอง ได้แก่

กวีนิพนธ์ระหว่างชีวิต ณ เฝิงพักริมหัวข ของพนม นันทพฤกษ์
ทักษิณพจน์ ของฝ่ายประชาสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ใบไม้ที่หายไป ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา

ปาน้ำค้าง ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์

ปีโรงน้ำแดง ปักข์ได้มหาวิปโยค 2531 ของ

รัตนชาติ แก้วพรหม

เผด็จดาวพราวพร่าง ของ พิเศษ ถาวรรัตน์

ล่านาล่าน้ำใต้ ของ ประพนธ์ เรืองณรงค์

1.2 นิตยสารหรือวารสาร ได้แก่ ช่างครุไทย, ช่างพิเศษ,
ครูปริทัศน์, ชาคือพิปไตย, ช่างกรุง, ชีวิตจริง, ตะวันใหม่, ถนนหนังสือ,
ปัญญา, บ้านไม่รู้โรย, ปาจารย์สาร, พ้า, พ้าเมืองทอง, มติชน สดส์ปดาค์,
มาตุภูมิ, มิตรครู, โลกหนังสือ, วิทยาจารย์, สกุลไทย, สตรีสาร, สยามนิกร,
สยามรัฐ, สดส์ปดาค์วิจารณ์, อาทิตย์เคล็ดลับ, อาทิตย์วิวัฒน์ และอาทิตย์สยามใหม่

1.3 หนังสือพิมพ์ ได้แก่ ชาวใต้, เดลินิวส์, ไทยรัฐ และมติชน
รายวัน

2. ขอบเขตทางด้านการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้จะศึกษาในด้านต่อไปนี้

2.1 กลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบท
ร้อยกรอง ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533

2.1.1 การเสนอเนื้อหาสาระ

2.1.2 การเสนอความคิดของกวี

2.1.3 การเสนอภาพพจน์

2.2 ปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533

2.2.1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

2.2.2 ปัญหาด้านสังคม

2.2.3 ปัญหาด้านการเมือง

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เกิดจากแนวคิดและทัศนะของผู้วิจัย จากข้อมูลที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ซึ่งค้นคว้ารวบรวมตามขอบเขตที่กำหนดไว้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาสังคม หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อกระเทือนไปถึงผู้คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนมากพอสมควร ภาวะหรือสถานการณ์นั้นผู้คนเหล่านั้นไม่พึงประสงค์ จึงร่วมมือกันหลายฝ่ายคิดหาทางปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่

ชนบทภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ที่พ้นจากตัวเมืองออกไปหรืออยู่นอกเขตเทศบาลของ 14 จังหวัดภาคใต้

ปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มชนที่อยู่ในพื้นที่นอกเขตตัวเมืองหรือนอกเขตเทศบาลของ 14 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข

กลวิธีในการนำเสนอ หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้แต่งบทร้อยกรองนำมาใช้เพื่อเสนอปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการศึกษาในรูปการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. สืบหาและศึกษาบทร้อยกรองเพื่อคัดเลือกบทร้อยกรองที่สะท้อนปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2533 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษาค้นคว้าสภาพปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตลอดจนเหตุการณ์ของสังคมชนบทภาคใต้ จากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา
3. ศึกษาปัญหาสังคมชนบทภาคใต้ในบทร้อยกรองตามที่กำหนดไว้
4. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปราย และเสนอแนะ